

Объект исследования – инвестирование международными финансовыми учреждениями в автомобильный транспорт Украины.

Цель работы – формирование научного определения рекомендаций организационно-экономических путей оптимизации инвестиционных ресурсов, а также привлечение кредитных средств международных финансовых организаций для транспортных предприятий Украины.

Метод исследования – анализ выполненных проектов, финансируемых международными финансовыми учреждениями.

С целью реализации в нашей стране проектов экономического и социального развития экономики Украина сотрудничает с Всемирным банком (Международный банк реконструкции и развития – МБРР), Европейским банком реконструкции и развития, Черноморским банком торговли и развития, а также согласно подписанных двусторонних рамочных соглашений – с Северным инвестиционным банком и Европейским инвестиционным банком. С вступлением в указанные организации государство получило доступ к сравнительно дешевым кредитным ресурсам, которые предоставляются на льготных условиях.

Результаты статьи показывают, что сотрудничество Украины с международными финансовыми организациями имеет важное значение для развития автомобильного транспорта и привлечения в страну капиталов иностранных инвесторов.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – дальнейшее привлечение капиталов иностранных партнеров для инвестирования в проекты автомобильного транспорта на более выгодных для государства условиях.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИНВЕСТИРОВАНИЯ, МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФИНАНСОВЫЕ УЧРЕЖДЕНИЯ, АВТОМОБИЛЬНЫЙ ТРАНСПОРТ УКРАИНЫ, КРЕДИТ, РЫНОЧНАЯ ЭКОНОМИКА.

УДК 65.012.8:339.9

КОНЦЕПЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СИСТЕМИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Козак Л.С., кандидат економічних наук

Федорук О.В., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Розвиток країн світового співтовариства сьогодні характеризується високим динамізмом глобальної інтегрованості, розширенням їх господарських зв'язків, що вимагає осмислення нових підходів щодо побудови міжнародних економічних відносин, спільного пошуку міжнародною спільнотою шляхів і засобів розв'язання наявних протиріч, без чого неможливо розраховувати на стабільний і гармонійний розвиток світової економіки. Невід'ємною складовою концепції всезагальної безпеки є необхідність забезпечення міжнародної економічної безпеки шляхом створення сприятливих умов як для стійкого розвитку світового господарства в цілому, так і економічного прогресу кожної держави зокрема при збереженні повного права держав вільно вирішувати завдання свого соціально-економічного розвитку.

Концепція міжнародної економічної безпеки є виявом нового мислення в процесі побудови сучасних економічних відносин. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває розкриття сутності концепції міжнародної економічної безпеки, її взаємозв'язку з іншими складовими системи безпеки, характеру економічних загроз у світі, пояснення причин несприйняття концепції міжнародної економічної безпеки окремими країнами, виявлення шляхів нормалізації міжнародних економічних відносин та перетворення їх у конструктивний чинник міжнародного співробітництва, спрямованого на створення дієвої всеохоплюючої міжнародної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання міжнародної економічної безпеки, пов'язані насамперед з формуванням механізму її забезпечення в умовах глобалізації економіки, висвітлено у працях вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: Абалкіна Л.І., Бжезинського Зб., Бистрякова І.К., Білоруса О.Г., Варналія З.С., Геєця В.М., Глазьєва С.Ю., Гражевської Н.І., Гудбі Дж., Дація О.І., Дойча К., Жаліла Я.А., Жарової Л.В., Кеннана Дж., Купера Р., Куценко В.І., Лук'яненка Д.Г., Мунтіяна В.І., Осипова Ю.М., Пахомова Ю.М., Сенчагова В.К., Сиджанські Д., Сороса Дж., Сухорукова А.І., Фукуями Ф., Хвесика М.А., Хлобистова Є.В., Холбука Р. та ін.

Разом з тим, міжнародні аспекти гарантування економічної безпеки залишаються не в повній мірі дослідженими, вони потребують подальшого теоретичного та прикладного розгляду. Все ще

триває дискусія про сутність і критерії міжнародної економічної безпеки; потребують подальшої розробки питання формування системи забезпечення міжнародної економічної безпеки.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення сучасних теоретичних підходів щодо змісту і структури міжнародної економічної безпеки в глобальному масштабі та на регіональному рівні, розкриття її концептуальних проблем; виявлення причинно-наслідкових зв'язків, джерел і механізмів виникнення загроз міжнародній економічній безпеці; з'ясування ролі та значення міжнародної економічної безпеки в структурі економічної безпеки; дослідження методичних основ формування системи забезпечення міжнародної економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізаційні процеси створюють для людства не тільки нові можливості поступального розвитку, а й нові виклики. Переосмислення основ світового порядку пов'язане з усвідомленням нових типів загроз міжнародній економічній безпеці. Глобальна конкуренція, яка виникає на рівні країн і господарюючих суб'єктів, насамперед, між транснаціональними корпораціями, посилює нерівномірність розвитку економічних систем, провокує диференціацію країн за рівнем життя. Кризові явища у світовій економічній системі внаслідок глобалізації також позначаються на економічному розвитку більшості країн світу. Проблеми, що виникли в період світової фінансово-економічної кризи 2008–2010 рр. загострили міжнародні аспекти економічної безпеки, поставивши їх в центр дискусій про перспективи економічного розвитку світу й окремих країн. Тому сьогодні надзвичайно актуальними стають питання формування системи забезпечення міжнародної економічної безпеки.

Поняття економічної безпеки може застосовуватись до систем різного рівня ієрархії. Так, виділяють міжнародну економічну безпеку, державну економічну безпеку, економічну безпеку регіону, економічну безпеку підприємства й економічну безпеку особистості (рис. 1). Досягнення економічної безпеки систем нижчого рівня ієрархії є необхідною, але не достатньою умовою, забезпечення економічної безпеки систем наступних вищих рівнів. Саме суперечливість між безпекою різних рівнів – макроекономічного та мікроекономічного рівня – є головною проблемою економічної безпеки України на сучасному етапі [1]. Тому в основі забезпечення економічної безпеки систем будь-якого рівня ієрархії лежить узгодження безпеки індивіда, підприємства, регіону, держави та світового співтовариства.

Рисунок 1. – Міжнародна економічна безпека в системі економічної безпеки

Вищі інтереси міжнародного співтовариства диктують необхідність формування глобальної та регіональних систем міжнародної економічної безпеки. Міжнародна економічна безпека – це стан міжнародних економічних і військово-політичних відносин, при якому гарантується забезпечення

зовнішньої складової національної економічної безпеки кожної країни, практично виключається загроза військових конфліктів в процесі вирішення міжнародних і регіональних протиріч [2, с. 83]. Система міжнародної економічної безпеки являє собою узгоджений учасниками та закріплений міжнародно-правовими інструментами порядок мирної взаємодії держав в процесі реалізації міжнародних економічних відносин і протидії спільним загрозам у масштабах всього світу або окремих регіонів [3, с. 20]. Форми систем підтримки міжнародної економічної безпеки є досить різноманітними, що обумовлюється різною широтою їх геополітичного охоплення, рівнем розвитку країн-учасниць, економічною, військовою чи політичною орієнтацією.

Також під міжнародною економічною безпекою розуміють такий комплекс міжнародних умов співіснування, домовленостей та інституціональних структур, при яких кожній країні – члену світового співтовариства забезпечується можливість вільно обирати та здійснювати свою стратегію економічного розвитку, не піддаючись зовнішньому тиску, розраховуючи на невтручання, взаєморозуміння з боку інших держав, взаємоприйнятне та взаємовигідне економічне співробітництво [4, с. 14].

В сучасних умовах проблема міжнародної економічної безпеки набуває глобального характеру, концентруючи в собі та пов'язуючи в єдине ціле специфічні моменти розвитку світової економіки та світогосподарських зв'язків, глобальні проблеми людства, весь комплекс численних об'єктивних і суб'єктивних чинників, що обумовлюють можливість стабільного та гармонійного розвитку світового господарства. З огляду на це, міжнародну економічну безпеку можна визначити як такий стан міжнародних економічних і політичних відносин, який на основі регламентацій, заходів і гарантій, розроблених світовою спільнотою в особі ООН та системи функціонуючих міжнародних організацій, і побудованих на основі них відповідних міждержавних угод створює необхідні матеріальні умови для мирного співіснування та співпраці всіх держав, гарантує рівні умови і можливості для всіх учасників світового господарського життя, всебічно сприяє взаємовигідному, плідному й ефективному використанню переваг міжнародного поділу праці на справедливій та демократичній основі як в національних, так і в загальнолюдських інтересах, гарантує незастосування дій, що завдають економічної шкоди, в усьому комплексі взаємовідносин [5, с. 12].

Міжнародна економічна безпека включає в себе глобальну та регіональну безпеку. Глобальна безпека являє собою стан захищеності світового співтовариства в цілому від загроз, що виходять від його членів – держав або організацій, – а також від негативних процесів, пов'язаних з розвитком людської цивілізації. Регіональну безпеку можна визначити як стан відносин в рамках конкретного регіонального комплексу безпеки, при якому для всіх держав, громадян, громадських інститутів і груп, що входять до нього, забезпечується захищеність їх життєво важливих інтересів, надійне існування та стабільний розвиток [6, с. 202–208]. Загострення глобальних проблем зумовлює посилення протиріч соціально-економічного та політичного характеру в окремих регіонах, що, в свою чергу, збільшує загрозу виникнення регіональних конфліктів і криз, створює загрозу міжнародній безпеці. Пом'якшення гостроти глобальних проблем, подолання їх найбільш небезпечних наслідків вимагає зусиль всього світового співтовариства, що дасть змогу забезпечити економічну безпеку в окремих регіонах, а також сформувати систему глобальної економічної безпеки.

В системі глобального забезпечення міжнародної економічної безпеки важливу роль відіграє Організація Об'єднаних Націй – всесвітня організація суверенних держав, створена на основі їх добровільного об'єднання з метою підтримання миру та безпеки у світі. Згідно зі Статутом ООН однією з цілей її діяльності є здійснення багатосторонньої співпраці у розв'язанні міжнародних проблем економічного характеру. До основних функцій організації в цій сфері можна віднести такі: розв'язання глобальних економічних проблем сучасності; надання допомоги з метою соціально-економічного розвитку; економічну допомогу найменш розвиненим країнам і країнам з перехідною економікою; вирішення питань природоохоронної діяльності та захисту довкілля; надання гуманітарної допомоги у надзвичайних ситуаціях (обсяг потреб такого роду постійно зростає і становить у середньому 3–4 млрд дол. США щороку); проведення прогнозно-аналітичної та інформаційної роботи щодо стану і перспектив розвитку глобальної економіки; реалізацію цільових програм та проектів, надання допомоги в кризових ситуаціях.

Роль міжнародних регіональних систем економічної безпеки, їх вплив на вирішення міжнародних проблем залежить від рівня економічного розвитку країн-учасниць, їх внутрішньої структури та наявності механізмів контролю над дотриманням виробленого учасниками курсу. До регіональних систем міжнародної економічної безпеки можна віднести різного роду організації держав, засновані на етнокультурній близькості, спільності соціально-економічних, політичних та екологічних інтересів. Ці системи підтримки міжнародної економічної безпеки досить мозаїчні в плані своєї внутрішньої структури та міжнародно-правового оформлення.

До європейської форми міжнародних регіональних систем безпеки відноситься Організація з безпеки і співробітництва в Європі, котра реалізує систему консультацій, процесів обговорень, що проводяться на різному рівні щодо різноманітних аспектів міжнародної безпеки. Важливу роль серед регіональних економічних організацій Західної Європи відіграє Європейський Союз, що являє собою політико-економічне об'єднання для проведення спільної зовнішньої економічної політики у сфері безпеки та соціального розвитку; Європейська асоціація вільної торгівлі, котра забезпечує країнам-членам режим вільної торгівлі товарами та послугами, а також гарантує вільний рух капіталів і фізичних осіб; Європейська конференція міністрів транспорту, метою діяльності якої є сприяння розвитку внутрішньоєвропейських транспортних сполучень, координація заходів міжнародних організацій у сфері транспорту на території Європи; Європейська конференція цивільної авіації, основними напрямками діяльності якої є розвиток системи контролю за повітряними перевезеннями, систем аеронавігації, сприяння розвитку інфраструктури аеропортів, співробітництво з ЄС, Європейським комітетом з використання повітряно-космічного простору НАТО, розробка стратегії гармонізації та інтеграції систем аеронавігаційного контролю; Європейський банк реконструкції та розвитку – міжнародний фінансово-кредитний інститут, який надає допомогу країнам Центральної та Східної Європи для проведення ринкових реформ, активного інтегрування економік цих країн у міжнародні господарські зв'язки.

Варто підкреслити, що шлях до реалізації міжнародної економічної безпеки лежить через відмову від нав'язування моделей розвитку, економічного та політичного примусу. Необхідне розуміння того, що всі країни в довгостроковому аспекті більше виграють від прогресу інших країн, ніж від їх економічного занепаду [7, с. 30–31]. Проте, як правило, лідери будь-якої системи міжнародної економічної безпеки мають першість у визначенні колективної політики органу безпеки головним чином за рахунок своєї економічної та військово-політичної могутності. Крім того, негативною тенденцією є те, що країни-учасниці міжнародних організацій прагнуть забезпечити насамперед власну національну безпеку, і в результаті спрямованість політики міжнародного союзу в галузі міжнародної економічної безпеки відповідає національним інтересам її лідерів.

Виникають певні труднощі в процесі аналізу складних взаємодій різних загроз міжнародної економічної безпеки, так як вони часто є недостатньо вивченими і в багатьох випадках – слабоформалізованими явищами. Крім того, складність дослідження міжнародної економічної безпеки пов'язана не тільки з тим, що для її аналізу необхідно дослідити такі слабоформалізовані загрози, як економічні зміни в світі, але й те, що глобальні загрози взаємопов'язані між собою, їх вплив на економічну систему може здійснюватися в різні часові періоди та в різних комбінаціях.

Аналізуючи взаємодію міжнародної економічної безпеки із глобальними загрозами, можна виділити такі основні напрямки, за якими реалізується вплив міжнародної економічної безпеки на загрози: забезпечення протидії негативним глобальним змінам економічної кон'юнктури; попередження виникнення глобальних загроз; формування системи раціонального природокористування, реалізація політики забезпечення захисту навколишнього середовища; створення системи освіти, спрямованої на формування та реалізацію правових і соціально-економічних механізмів забезпечення міжнародної економічної безпеки.

У сфері міжнародних економічних відносин визначення поняття економічної безпеки вимагає насамперед уточнення характеру небезпек і загроз, яких може зазнати світове співтовариство або окремі держави в умовах їх зростаючої взаємозалежності в рамках світового господарства. Розглядаючи характер загроз для економічної безпеки світового співтовариства в цілому, перш за все необхідно виділити ті процеси у світовій економіці, які негативно впливають на економічний стан практично всіх держав. Сьогодні країни тісно пов'язані між собою складною системою господарських відносин, і тому не можуть ізолювано розвиватися з метою уникнення впливу на економіку таких факторів, як: кризові потрясіння в провідних країнах, нестабільність валютних курсів, інфляція, різкі коливання процентних ставок, умови торгівлі та кон'юнктура основних товарних ринків, посилення конкуренції, зростання витрат на імпорт енергоресурсів, падіння цін на експортні товари, що мають стратегічне значення для економіки, протекціонізм в світовій торгівлі тощо.

На стан світової економіки безпосередньо впливає цілий ряд проблем, зокрема екологічна, продовольча, боротьба із хворобами, подолання відсталості, перебудова міжнародних економічних відносин, заборгованість країн, що несуть в собі глобальну загрозу для всієї світової спільноти. Їх не вирішеність негативно впливає на економічні відносини, загострює наростаючу нестабільність світового господарства, несе в собі абсолютно визначену загрозу для економічної стабільності як в окремих державах, так і в світовому масштабі, є джерелом напруженості та конфліктів, підриває міжнародну економічну безпеку в цілому.

Розглядаючи міжнародну економічну безпеку в рамках світового господарства, необхідно враховувати цілий ряд чинників, які значною мірою її визначають. Основним фактором, що обумовлює всезростаючу участь країн в міжнародному поділі праці, є прагнення використовувати його переваги перш за все для забезпечення власних національних інтересів. Однак, захист цих же інтересів диктує необхідність відгородження національної економіки від негативного впливу цілого ряду зовнішніх факторів, викликаних процесами, що відбуваються в світовій економіці.

Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків країни викликає появу таких негативних факторів впливу на її національну економічну безпеку, як: фактори, що витікають із закономірностей та специфічних особливостей функціонуючих в даний час світових товарних ринків, на яких реалізуються економічні інтереси країн – учасниць світового співтовариства; фактори, що витікають з характеру політичних та економічних відносин, конкретної спрямованості зовнішньоекономічної політики, форм і методів її реалізації у всьому комплексі взаємовідносин між окремими державами як у внутрішньосистемному, так і міжсистемному аспектах.

Міжнародна економічна безпека в цілому та національна економічна безпека кожної країни зокрема в силу об'єктивних закономірностей розвитку світового господарства є нерозривно пов'язаними між собою. У сучасному глобалізованому світі як у соціально-економічній, так і в військово-політичній сферах суспільного життя забезпечення національної безпеки держави при всіх існуючих сьогодні розходженнях в рівнях розвитку, ступені уразливості господарства під впливом зовнішніх чинників, в параметрах національних економік і відмінностях у соціально-економічному устрої за рахунок досягнення переваг в міжнародних економічних відносинах нанесення шкоди інтересам інших членів світового співтовариства є вкрай недалекоглядним кроком. Погіршення стану економіки однієї або декількох країн неминуче через усю складну систему її взаємовідносин з іншими учасниками світового співтовариства відіб'ється і на стані міжнародної економічної безпеки в цілому. За цих умов національна економічна безпека не може бути реалізована односторонніми діями, а міжнародна економічна безпека може ґрунтуватися тільки на повному врахуванні взаємних інтересів всіх країн світового співтовариства.

Концепція міжнародної економічної безпеки передбачає виключення з міжнародної практики всіх форм дискримінації; відмову від політики економічних блокад і санкцій, якщо це прямо не передбачено рекомендаціями світової спільноти; колективний пошук шляхів справедливого врегулювання проблеми заборгованості; встановлення нового міжнародного економічного порядку, що гарантує економічну безпеку всіх держав; об'єднання зусиль у дослідженні та мирному використанні космосу, розв'язання глобальних економічних проблем.

Однак, міжнародну економічну безпеку не слід розглядати як універсальний інструмент, який дає змогу вирішити абсолютно всі проблеми світової економіки. Система міжнародної економічної безпеки не в змозі запобігти таким явищам, як: економічні кризи, інфляція, різниця в рівнях економічного розвитку, проблеми ресурсокористування й охорони навколишнього середовища; її основне завдання полягає в проведенні конструктивного, вільного від конфронтації діалогу між усіма членами світового співтовариства, результати якого дозволили б на основі об'єктивних законів світової економіки надати світогосподарським зв'язкам позитивної спрямованості.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, міжнародна економічна безпека являє собою цілісну систему узгоджених механізмів взаємодії на міжнародному рівні, котрі включають в себе принципи, норми та правила, що регулюють поведінку держав у міжнародних економічних відносинах, гарантії ненанесення економічних збитків країнам – членам світової спільноти у різних сферах функціонування світового господарства, зокрема в торговельній, валютно-фінансовій, сфері передачі технологій, на основі ефективного використання вже існуючих міжнародних механізмів, пристосування їх до мінливих умов сьогодення, створення в разі необхідності нових механізмів забезпечення міжнародної економічної безпеки. Система забезпечення міжнародної економічної безпеки спрямована насамперед на підтримку міжнародної економічної стабільності як базової характеристики взаємовідносин суб'єктів на міжнародній арені. Сьогодні необхідно створити міжнародні механізми координації міждержавних взаємовідносин, що сприятимуть досягненню узгодженості спільних дій всіх країн світу по забезпеченню міжнародної економічної безпеки.

Слід зауважити, що глобалізаційні аспекти гарантування міжнародної економічної безпеки потребують подальшого теоретичного та прикладного вивчення. Сьогодні актуальними є питання удосконалення методичних підходів щодо комплексної оцінки рівня, стану та динаміки міжнародної економічної безпеки в умовах глобалізації економіки; формування якісно нової парадигми гарантування міжнародної економічної безпеки; визначення основних шляхів вдосконалення управління

міжнародною економічною безпекою; розроблення стратегії розвитку та інституціонального забезпечення системи міжнародної економічної безпеки.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Механизмы управления экономической безопасностью / [Лысенко Ю.Г., Мищенко С.Г., Руденский Р.А., Спиридонов А.А.]. – Донецк: ДонНУ, 2002. – 175 с.
2. Экономическая и национальная безопасность: учебник для студ. вузов, обучающихся по спец. «Национальная экономика» и др. экономических спец. / [Олейников Е.А., Филин С.А., Видяпин В.И. и др.]; ред. Е.А. Олейников. – М.: Экзамен, 2004. – 766 с.
3. Международная и европейская безопасность и Украина: учебное пособие / [М.А. Володина, П.В. Добров, А.Н. Каракун и др.]. – Донецк: Вебер (Донецкий филиал), 2008. – 433 с.
4. Пономаренко В.С. Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование / Пономаренко В.С., Клебанов Т.С., Чернова Н.Л. – Х.: ИНЖЭК, 2004. – 144 с.
5. Огнев А.П. Международная экономическая безопасность: проблемы и пути решения / А.П. Огнев. – М.: Знание, 1989 – 40 с.
6. Логунов А.Б. Региональная и национальная безопасность: учеб. пособие / А.Б. Логунов. – М.: Вузовский учебник, 2009. – 432 с.
7. Экономическая и национальная безопасность: учебник для студ. вузов, обучающихся по спец. «Национальная экономика» и др. экономических спец. / [ред. Л.П. Гончаренко]. – М.: Экономика, 2008. – 543 с.

РЕФЕРАТ

Козак Л.С., Федорук О.В. Концепція міжнародної економічної безпеки та системи її забезпечення. / Людмила Степанівна Козак, Олеся Володимирівна Федорук // Вісник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 26.

В статті узагальнено сучасні теоретичні підходи щодо змісту і структури міжнародної економічної безпеки в глобальному масштабі та на регіональному рівні, розкрито її концептуальні проблеми; виявлено причинно-наслідкові зв'язки, джерела та механізми виникнення загроз міжнародної економічної безпеки; з'ясовано роль і значення міжнародної економічної безпеки в структурі економічної безпеки; досліджено методичні основи формування системи забезпечення міжнародної економічної безпеки.

Об'єкт дослідження – процес гарантування економічної безпеки в міжнародних відносинах.

Мета дослідження – удосконалення концепції міжнародної економічної безпеки та формування системи її забезпечення.

Методи дослідження – абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, системний підхід, графічний метод.

Міжнародна економічна безпека являє собою узгоджений учасниками та закріплений міжнародно-правовими інструментами порядок мирної взаємодії держав в процесі реалізації міжнародних економічних відносин і протидії спільним загрозам в масштабах всього світу або окремих регіонів. В системі глобального забезпечення міжнародної економічної безпеки важливу роль відіграє Організація Об'єднаних Націй – всесвітня організація суверенних держав, створена на основі їх добровільного об'єднання з метою підтримання миру та безпеки у світі. Важливу роль серед регіональних економічних організацій Західної Європи відіграє Європейський Союз, що являє собою політико-економічне об'єднання для проведення спільної зовнішньої економічної політики у сфері безпеки та соціального розвитку.

Встановлено, що система забезпечення міжнародної економічної безпеки спрямована насамперед на підтримку міжнародної економічної стабільності як базової характеристики взаємовідносин суб'єктів на міжнародній арені. Сьогодні необхідно створити міжнародні механізми координації міждержавних взаємовідносин, що сприятимуть досягненню узгодженості спільних дій всіх країн світу по забезпеченню міжнародної економічної безпеки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ, СВІТОВЕ СПІВТОВАРИСТВО, ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ, ГЛОБАЛЬНІ ЗАГРОЗИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ, НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ, ГЛОБАЛЬНІ ЗМІНИ ЕКОНОМІЧНОЇ КОН'ЮНКТУРИ, СТАБІЛЬНИЙ ТА ГАРМОНІЙНИЙ РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.

ABSTRACT

Kozak L., Fedoruk O. The concept of international economic security and systems to ensure it. / Liudmyla Kozak, Olesia Fedoruk // Visnyk NTU. – K.: NTU. – 2012. – Vol. 26.

The article summarizes current theoretical approaches to the content and structure of international economic security in the global and regional level, reveals its conceptual problems; identifies cause-and-effect relationships, sources and mechanisms of threats to international economic security; defines the role and importance of international economic security in the structure of economic security; researches methodical principles of formation of the system of international economic security.

Object of the research – the process of economic security in international relations.

Purpose of the study – improving the concept of international economic security and the formation of system to ensure it.

Methods of research – method of abstracting, analysis and synthesis, induction and deduction, system approach, graphical method.

International economic security is a coordinated participants and fixed by international legal instruments procedure of the peaceful interaction of states in the implementation of international economic relations and countering common threats throughout the world or individual regions. In the global system of international economic security the important role played by the Organization of United Nations – world organization of sovereign states created on the basis of their voluntary associations for the purpose of maintaining peace and security in the world. The important role of regional economic organizations in Western Europe is the European Union, which is a political and economic union for a common foreign policy in the sphere of security and social development.

Established that the system of international economic security is mainly focused on the support of international economic stability as the basic characteristics of the relationship entities in the international arena. Today it is necessary to create international mechanisms for coordination of interstate relations that contribute to the coordination of joint action by all countries to ensure international economic security.

KEYWORDS: INTERNATIONAL ECONOMIC SECURITY, GLOBALIZATION PROCESSES, WORLD COMMUNITY, FOREIGN ECONOMIC RELATIONS, GLOBAL THREATS, ORGANIZATION OF UNITED NATIONS, EUROPEAN UNION, NATIONAL INTERESTS, GLOBAL CHANGES OF ECONOMIC CONDITIONS, STABLE AND HARMONIOUS DEVELOPMENT OF WORLD ECONOMY.

РЕФЕРАТ

Козак Л.С., Федорук О.В. Концепция международной экономической безопасности и системы ее обеспечения. / Людмила Степановна Козак, Олеся Владимировна Федорук // Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 26.

В статье обобщены современные теоретические подходы относительно содержания и структуры международной экономической безопасности в глобальном масштабе и на региональном уровне, раскрыты ее концептуальные проблемы; выявлены причинно-следственные связи, источники и механизмы возникновения угроз международной экономической безопасности; выяснена роль и значение международной экономической безопасности в структуре экономической безопасности; исследованы методические основы формирования системы обеспечения международной экономической безопасности.

Объект исследования – процесс обеспечения экономической безопасности в международных отношениях.

Цель исследования – совершенствование концепции международной экономической безопасности и формирование системы ее обеспечения.

Методы исследования – абстрагирование, анализ и синтез, индукция и дедукция, системный подход, графический метод.

Международная экономическая безопасность представляет собой согласованный участниками и закрепленный международно-правовыми инструментами порядок мирного взаимодействия государств в процессе реализации международных экономических отношений и противодействия общим угрозам в масштабах всего мира или отдельных регионов. В системе глобального обеспечения международной экономической безопасности важную роль играет Организация Объединенных Наций – всемирная организация суверенных государств, созданная на основе их добровольного объединения в целях поддержания мира и безопасности в мире. Важную роль среди региональных экономических организаций Западной Европы играет Европейский Союз, который представляет собой политико-экономическое объединение для проведения общей внешней экономической политики в сфере безопасности и социального развития.

Установлено, что система международной экономической безопасности направлена прежде всего на поддержку международной экономической стабильности как базовой характеристики взаимоотношений субъектов на международной арене. Сегодня необходимо создать международные механизмы координации межгосударственных взаимоотношений, способствующих достижению согласованности совместных действий всех стран мира по обеспечению международной экономической безопасности.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МЕЖДУНАРОДНАЯ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ, ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ, МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО, ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИЕ СВЯЗИ, ГЛОБАЛЬНЫЕ УГРОЗЫ, ОРГАНИЗАЦИЯ ОБЪЕДИНЕННЫХ НАЦИЙ, ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ, НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИНТЕРЕСЫ, ГЛОБАЛЬНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КОНЪЮНКТУРЫ, СТАБИЛЬНОЕ И ГАРМОНИЧНОЕ РАЗВИТИЕ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ.

УДК 658.012

РОЛЬ І МІСЦЕ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ АВТОСЕРВІСУ

Козак Л.С., кандидат економічних наук
Червякова В.В.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах ринкової економіки необхідною умовою попередження кризи є її передбачення та виявлення, тому для багатьох підприємств особливо актуальною є задача ефективного управління діяльністю підприємств. Саме процес прийняття виважених та ефективних управлінських рішень виступає найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи та надійним механізмом соціально-економічних перетворень, яких неможливо досягти без здійснення ефективної процедури контролінгу та моніторингу підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми. Теоретичні та методичні аспекти досліджуваної проблеми висвітлені у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців П. Хорвата, Д. Хана, Э. Майера, Р. Манна, Х. Фольмута, А. Дайле, М.С. Пушкаря, Н.Г. Данілової, С.Г. Фалька, А.М. Кармінського, О.А. Ананькіної, Л.А. Малишевої, Н.П. Шульги, Г.А. Семенова, З.В. Задорожного, І.Є. Давидовича, М.В. Тарасюка, О.М. Деменіної та ін.

Цілі статті. Визначення ролі і місця контролінгу в системі управління підприємствами автосервісу на основі дослідження та узагальнення сучасних наукових поглядів на дану проблему.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В умовах економічної нестабільності контролінг є однією з перспективних управлінських технологій. Основу системи контролінгу становить інформація про діяльність підприємства та стан ринкового середовища його функціонування. Регулярний і своєчасний збір інформації та її аналіз набувають першочергового значення в сучасних українських реаліях. У зв'язку з цим зростає інтенсивність і насиченість інформаційних потоків, що вимагають систематизації, уніфікації для забезпечення ефективності процесів управління бізнесом. Контролінг на сьогодні являє собою один з кращих систематизаторів масштабних потоків інформації про рух економічної інформації в рамках підприємств з метою координації прийнятих управлінських рішень.

Цілі системи контролінгу, як напряму діяльності, впливають з цілей розвитку підприємства. Головною метою системи контролінгу є орієнтація і координація зусиль менеджменту підприємства, його структурних підрозділів на досягнення оперативних, тактичних та стратегічних цілей і завдань підприємства. З цією думкою погоджується більшість дослідників проблем контролінгу в управлінні суб'єктами підприємницької діяльності [1-6].

Деякі дослідники розглядають роль контролінгу в управлінні суб'єктами господарювання в розрізі основних елементів процесу управління, а саме: планування (координація різних планів та розробка консолідованого плану в цілому по підприємству, розробка методики планування, розробка графіку складання планів, надання інформації для складання планів та інша), організаційної роботи (облік та контроль витрат і результатів за підрозділами), стимулювання (стимулювання виконання планів за підрозділами), контролю та регулювання (порівняння фактичних і планових показників,